

Πρὸς Τίτον

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν **1**

ἐκλεκτῶν¹ θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν² ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν,³ ἐπ' **2**

ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο⁴ ὁ ἀψευδὴς⁵ θεὸς πρὸ⁶ χρόνων

αἰωνίων, ἐφάνέρωσεν⁷ δὲ καιροῖς ἰδίῳ τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν **3**

κηρύγματι⁸ ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν⁹ τοῦ σωτῆρος¹⁰ ἡμῶν

θεοῦ, Τίτῳ¹¹ γνήσιῳ¹² τέκνῳ κατὰ κοινὴν¹³ πίστιν: χάρις, ἔλεος,¹⁴ **4**

εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος¹⁰

ἡμῶν.

Τούτου χάριν¹⁵ κατέλιπόν¹⁶ σε ἐν Κρήτῃ,¹⁷ ἵνα τὰ λείποντα¹⁸ **5**

ἐπιδιορθώσῃ,¹⁹ καὶ καταστήσῃς²⁰ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ

σοι διαταξάμην:²¹ εἴ τίς ἐστὶν ἀνέγκλητος,²² μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, **6**

τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ²³ ἁσωτίας²⁴ ἢ ἀνυπότακτα.²⁵ Δεῖ **7**

γὰρ τὸν ἐπίσκοπον²⁶ ἀνέγκλητον²² εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον:²⁷ μὴ

αὐθάδῃ,²⁸ μὴ ὀργίλον,²⁹ μὴ πάροινον,³⁰ μὴ πλήκτην,³¹ μὴ

αἰσχροκερδῇ,³² ἀλλὰ φιλόξενον,³³ φιλάγαθον,³⁴ σώφρονα,³⁵ δίκαιον, **8**

¹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ² ἐπίγνωσις, εὐσ, ἡ, knowledge, discernment. ³ εὐσέβεια, ας, ἡ, godliness, piety. ⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁵ ἀψευδής, unable to lie, truthful. ⁶ πρὸ, before (gen), before. ⁷ φανερῶ, reveal, manifest. ⁸ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁹ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹⁰ σωτήρ, ἡρος, ὁ, savior, deliverer. ¹¹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹² γνήσιος, genuine, true. ¹³ κοινός, common, unclean. ¹⁴ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁵ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁷ Κρήτη, ης, ἡ, Crete. ¹⁸ λείπω, leave, leave behind. ¹⁹ ἐπιδιορθώω, set right, correct in addition. ²⁰ καθίστημι, set, constitute. ²¹ διατάσσω, command, give orders to. ²² ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ²³ κατηγορία, ας, ἡ, accusation, charge. ²⁴ ἁσωτία, ας, ἡ, dissipation, debauchery. ²⁵ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ²⁶ ἐπίσκοπος, ου, ὁ, superintendent, overseer. ²⁷ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ²⁸ αὐθάδης, self-willed, stubborn. ²⁹ ὀργίλος, inclined to anger, quick tempered. ³⁰ πάροινος, ου, ὁ, addicted to wine, drunken. ³¹ πλήκτης, ου, ὁ, bully, contentious person. ³² αἰσχροκερδής, greedy of base gain, avaricious. ³³ φιλόξενος, hospitable. ³⁴ φιλάγαθος, loving what is good. ³⁵ σώφρων, self-controlled, sensible.

ὅσιον,¹ ἐγκρατῆ,² ἀντεχόμενον³ τοῦ κατὰ τὴν διδασχὴν⁴ πιστοῦ λόγου, ⁹
 ἵνα δυνατὸς⁵ ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ⁶ τῇ ὑγιαίνουσῃ,⁷
 καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας⁸ ἐλέγχειν.⁹

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,¹⁰ ματαιολόγοι¹¹ καὶ φρεναπάται,¹² ¹⁰
 μάλιστα¹³ οἱ ἐκ περιτομῆς,¹⁴ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν:¹⁵ οἵτινες ὅλους ¹¹
 οἴκους ἀνατρέπουσιν,¹⁶ διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ¹⁷ κέρδους¹⁸
 χάριν.¹⁹ Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτης²⁰ ἀεὶ²¹ ¹²
 ψεύσται,²² κακὰ θηρία,²³ γαστέρες²⁴ ἀργαί.²⁵ Ἡ μαρτυρία²⁶ αὕτη ἐστὶν ¹³
 ἀληθής.²⁷ Δι' ἣν αἰτίαν²⁸ ἔλεγε⁹ αὐτοὺς ἀποτόμως,²⁹ ἵνα ὑγιαίνωσιν⁷
 ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες³⁰ Ἰουδαϊκοῖς³¹ μύθοις,³² καὶ ἐντολαῖς ¹⁴
 ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων³³ τὴν ἀλήθειαν. Πάντα μὲν καθαρὰ³⁴ ¹⁵
 τοῖς καθαροῖς:³⁴ τοῖς δὲ μεμιασμένοις³⁵ καὶ ἀπίστοις³⁶ οὐδὲν καθαρὸν:³⁴
 ἀλλὰ μεμίανται³⁵ αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς³⁷ καὶ ἡ συνείδησις.³⁸ Θεὸν ¹⁶
 ὁμολογοῦσιν³⁹ εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,⁴⁰ βδελυκτοὶ⁴¹ ὄντες
 καὶ ἀπειθεῖς⁴² καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.⁴³

¹ ὅσιος, righteous, pious. ² ἐγκρατής, self-controlled, disciplined. ³ ἀντέχομαι, hold, hold fast. ⁴ διδασχὴ, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ⁵ δυνατός, powerful, possible. ⁶ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁷ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ⁸ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁹ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹⁰ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ¹¹ ματαιολόγος, ου, ὁ, talking idly, and empty talker. ¹² φρεναπάτης, ου, ὁ, deceiver, misleader. ¹³ μάλιστα, especially, most of all. ¹⁴ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ¹⁵ ἐπιστομίζω, silence, stop the mouth. ¹⁶ ἀνατρέπω, overturn, upset. ¹⁷ αἰσχρός, shameful, base. ¹⁸ κέρδος, ους, τό, gain, profit. ¹⁹ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ²⁰ Κρής, ητός, ὁ, Cretan. ²¹ ἀεὶ, always, ever. ²² ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ²³ θηρίον, ου, τό, wild beast, animal. ²⁴ γαστήρ, τρος, ἡ, belly, womb. ²⁵ ἀργός, inactive, idle. ²⁶ μαρτυρία, ας, ἡ, testimony, witness. ²⁷ ἀληθής, true, unconcealed. ²⁸ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ²⁹ ἀποτόμως, severely, rigorously. ³⁰ προσέχω, take head of, attend to. ³¹ Ἰουδαϊκός, Jewish, Judaic. ³² μῦθος, ου, ὁ, fable, myth. ³³ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ³⁴ καθαρός, clean, pure. ³⁵ μαιίνω, stain, defile. ³⁶ ἄπιστος, unbelieving, faithless. ³⁷ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ³⁸ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ³⁹ ὁμολογέω, confess, profess. ⁴⁰ ἀρνεόμαι, deny, repudiate. ⁴¹ βδελυκτός, abhorrent, detestable. ⁴² ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ⁴³ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει¹ τῇ ὑγιαίνουσῃ² διδασκαλίᾳ·³ πρεσβύτας⁴ **2**
 νηφαλέους⁵ εἶναι, σεμνούς,⁶ σώφρονας,⁷ ὑγιαίνοντας² τῇ πίστει, τῇ
 ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ·⁸ πρεσβύτιδας⁹ ὡσαύτως¹⁰ ἐν καταστήματι¹¹ **3**
 ἱεροπρεπεῖς,¹² μὴ διαβόλους,¹³ μὴ οἶνω¹⁴ πολλῶ δεδουλωμένας,¹⁵
 καλοδιδασκάλους,¹⁶ ἵνα σωφρονίζωσιν¹⁷ τὰς νέας¹⁸ φιλάνδρους¹⁹ εἶναι, **4**
 φιλοτέκνους,²⁰ σώφρονας,⁷ ἀγνάς,²¹ οἰκουρούς,²² ἀγαθὰς, **5**
 ὑποτασσομένας²³ τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ
 βλασφημῇται·²⁴ τοὺς νεωτέρους¹⁸ ὡσαύτως¹⁰ παρακάλει σωφρονεῖν·²⁵ **6**
 περὶ πάντα σεαυτὸν²⁶ παρεχόμενος²⁷ τύπον²⁸ καλῶν ἔργων, ἐν τῇ **7**
 διδασκαλίᾳ³ ἀδιαφθορίαν,²⁹ σεμνότητα,³⁰ ἀφθαρσίαν,³¹ λόγον ὑγιῆ,³² **8**
 ἀκατάγνωστον,³³ ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας³⁴ ἐντραπῇ,³⁵ μηδὲν ἔχων περὶ
 ἡμῶν λέγειν φαῦλον.³⁶ Δούλους ἰδίους δεσπόταις³⁷ ὑποτάσσεσθαι,²³ **9**
 ἐν πᾶσιν εὐαρέστους³⁸ εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,³⁹ μὴ νοσφιζομένους,⁴⁰ **10**
 ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδείκνυμένους⁴¹ ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν³
 τοῦ σωτῆρος⁴² ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν⁴³ ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη⁴⁴ γὰρ ἡ **11**
 χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος⁴⁵ πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα⁴⁶ ἡμᾶς ἵνα, **12**
 ἀρνησάμενοι⁴⁷ τὴν ἀσέβειαν⁴⁸ καὶ τὰς κοσμικὰς⁴⁹ ἐπιθυμίας,⁵⁰

¹ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ² ὑγιαίνω, be in good health, am well. ³ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁴ πρεσβύτης, ου, ὁ, old man. ⁵ νηφαλέος, sober, temperate. ⁶ σεμνός, honorable, dignified. ⁷ σώφρων, self-controlled, sensible. ⁸ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ⁹ πρεσβύτις, ιδος, ἡ, older woman, elderly lady. ¹⁰ ὡσαύτως, likewise. ¹¹ κατὰστημα, τος, τό, behavior, demeanor. ¹² ἱεροπρεπής, reverent. ¹³ διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser. ¹⁴ οἶνος, ου, ὁ, wine. ¹⁵ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ¹⁶ καλοδιδάσκαλος, teaching what is good. ¹⁷ σωφρονίζω, encourage, advise. ¹⁸ νέος, new, young. ¹⁹ φιλάνδρος, love for a husband. ²⁰ φιλότεκνος, loving one's children. ²¹ ἀγνός, pure, holy. ²² οἰκουρός, housekeeper. ²³ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²⁴ βλασφημέω, revile, blaspheme. ²⁵ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ²⁶ σεαυτοῦ, yourself, of you. ²⁷ παρέχω, offer, afford. ²⁸ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ²⁹ ἀδιαφθορία, ας, ἡ, incorruptibility, soundness. ³⁰ σεμνότης, ητος, ἡ, seriousness, dignity. ³¹ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ³² ὑγιής, whole, healthy. ³³ ἀκατάγνωστος, beyond reproach, uncondemned. ³⁴ ἐναντίος, opposite, hostile. ³⁵ ἐντρέπω, turn about, reverence. ³⁶ φαῦλος, worthless, bad. ³⁷ δεσπότης, ου, ὁ, master, lord. ³⁸ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ³⁹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁴⁰ νοσφίζω, rob, set apart. ⁴¹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁴² σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁴³ κοσμέω, adorn, put into order. ⁴⁴ ἐπιφαίνω, appear, shine. ⁴⁵ σωτήριος, saving, bringing salvation. ⁴⁶ παιδεύω, teach, educate. ⁴⁷ ἀρνεόμαι, deny, repudiate. ⁴⁸ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁴⁹ κοσμικός, earthly, worldly. ⁵⁰ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion.

σωφρόνως¹ καὶ δικαίως² καὶ εὐσεβῶς³ ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 13
 προσδεχόμενοι⁴ τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν⁵ τῆς δόξης τοῦ
 μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος⁶ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν 14
 ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται⁷ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας,⁸ καὶ
 καθαρίσῃ⁹ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,¹⁰ ζηλωτὴν¹¹ καλῶν ἔργων.

Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε¹² μετὰ πάσης ἐπιταγῆς.¹³ 15
 Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.¹⁴

Ὑπομίνησκε¹⁵ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι,¹⁶ 3
 πειθαρχεῖν,¹⁷ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς¹⁸ εἶναι, μηδένα 2
 βλασφημεῖν,¹⁹ ἀμάχους²⁰ εἶναι, ἐπεικεῖς,²¹ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους²²
 πραότητα²³ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ ποτε²⁴ καὶ ἡμεῖς 3
 ἀνόητοι,²⁵ ἀπειθεῖς,²⁶ πλανώμενοι,²⁷ δουλεύοντες²⁸ ἐπιθυμίαις²⁹ καὶ
 ἡδοναῖς³⁰ ποικίλαις,³¹ ἐν κακίᾳ³² καὶ φθόνῳ³³ διάγοντες,³⁴ στυγητοί,³⁵
 μισοῦντες³⁶ ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης³⁷ καὶ ἡ φιλανθρωπία³⁸ 4
 ἐπεφάνη³⁹ τοῦ σωτῆρος⁶ ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ 5
 ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον⁴⁰ ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ
 λουτροῦ⁴¹ παλιγγενεσίας⁴² καὶ ἀνακαινώσεως⁴³ πνεύματος ἁγίου, οὗ 6

¹ σωφρόνως, soberly, sensibly. ² δικαίως, righteously, justly. ³ εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ⁴ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁵ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ⁶ σωτήρ, ἥρος, ὁ, savior, deliverer. ⁷ λυτρώω, ransom, liberate. ⁸ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁹ καθαρίζω, cleanse, make clean. ¹⁰ περιούσιος, chosen, special. ¹¹ ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot. ¹² ἐλέγχω, convict, reprove. ¹³ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹⁴ περιφρονέω, disregard, look down on. ¹⁵ ὑπομινύσκω, remind, remember. ¹⁶ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁷ πειθαρχέω, obey authority, obey one in authority. ¹⁸ ἐτοιμος, ready, prepared. ¹⁹ βλασφημέω, revile, blaspheme. ²⁰ ἀμαχος, uncontentious, peaceable. ²¹ ἐπεικής, yielding, gentle. ²² ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²³ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁴ ποτέ, once, at some time. ²⁵ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ²⁶ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁷ πλανᾶω, deceive, lead astray. ²⁸ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁹ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ³⁰ ἡδονή, ἡς, ἡ, pleasure, lust. ³¹ ποικίλος, varied, manifold. ³² κακία, ας, ἡ, malice, evil. ³³ φθόνος, οὔ, ὁ, envy, grudge. ³⁴ διάγω, spend one's life, live. ³⁵ στυγητός, hateful, loathsome. ³⁶ μισέω, hate, detest. ³⁷ χρηστότης, ἡτος, ἡ, goodness, kindness. ³⁸ φιλανθρωπία, ας, ἡ, (loving) kindness, love for mankind. ³⁹ ἐπιφαίνω, appear, shine. ⁴⁰ ἔλεος, οὗς, ὁ, pity, mercy. ⁴¹ λουτρόν, οὔ, τό, bath, washing. ⁴² παλιγγενεσία, ας, ἡ, renewal, rebirth. ⁴³ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing.

ἐξέχεεν¹ ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,² διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος³ ἡμῶν, 7
 ἵνα δικαιωθέντες⁴ τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι⁵ γενώμεθα κατ'
 ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί⁶ σε 8
 διαβεβαιοῦσθαι,⁷ ἵνα φροντίζωσιν⁸ καλῶν ἔργων προϊστασθαι⁹ οἱ
 πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα¹⁰ τοῖς
 ἀνθρώποις: μωρὰς¹¹ δὲ ζητήσεις¹² καὶ γενεαλογίας¹³ καὶ ἔρεις¹⁴ καὶ 9
 μάχας¹⁵ νομικὰς¹⁶ περιῖστασο:¹⁷ εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς¹⁸ καὶ μάταιοι.¹⁹ 10
 Αἵρετικὸν²⁰ ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν²¹ νουθεσίαν²²
 παραιτοῦ,²³ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται²⁴ ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει,²⁵ ὧν 11
 αὐτοκατάκριτος.²⁶
 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμάν²⁷ πρὸς σε ἢ Τυχικόν,²⁸ σπούδασον²⁹ ἐλθεῖν πρὸς 12
 με εἰς Νικόπολιν:³⁰ ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.³¹ Ζηνᾶν³² τὸν 13
 νομικὸν¹⁶ καὶ Ἀπολλῶ³³ σπουδαίως³⁴ πρόπεμψον,³⁵ ἵνα μηδὲν αὐτοῖς
 λείπῃ.³⁶ Μανθανέτωσαν³⁷ δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι³⁸ καλῶν ἔργων 14
 προϊστασθαι⁹ εἰς τὰς ἀναγκαίαις³⁹ χρείας,⁴⁰ ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.⁴¹

¹ ἐκχέω, pour out, shed. ² πλουσίως, richly, abundantly. ³ σωτὴρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁴ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ βούλομαι, wish, will. ⁷ διαβεβαιόομαι, speak confidently, insist. ⁸ φροντίζω, be intent on, be careful about. ⁹ προϊστημι, rule. ¹⁰ ὠφέλιμος, useful, profitable. ¹¹ μωρός, foolish, stupid. ¹² ζητήσεις, εως, ἡ, debate, controversy. ¹³ γενεαλογία, ας, ἡ, genealogy. ¹⁴ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁵ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ¹⁶ νομικός, pertaining to the law. ¹⁷ περιῖστημι, stand around, avoid. ¹⁸ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ¹⁹ μάταιος, vain, useless. ²⁰ αἵρετικός, factious, causing division. ²¹ δεύτερος, second. ²² νουθεσία, ας, ἡ, admonition, instruction. ²³ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ²⁴ ἐκστρέφω, turn aside, pervert. ²⁵ ἀμαρτάνω, sin. ²⁶ αὐτοκατάκριτος, self-condemned. ²⁷ Ἀρτεμάς, ᾱ, ὁ, Artemas. ²⁸ Τυχικός, οὔ, ὁ, Tychicus. ²⁹ σπουδάζω, hasten, be eager. ³⁰ Νικόπολις, εως, ἡ, Nicopolis. ³¹ παραχειμάζω, winter, pass the winter. ³² Ζηνᾶς, ᾱν, ὁ, Zenas. ³³ Ἀπολλῶς, ὁ, Apollos. ³⁴ σπουδαίως, with haste, diligently. ³⁵ προπέμπω, send before, send forth. ³⁶ λείπω, leave, leave behind. ³⁷ μανθάνω, learn, ascertain. ³⁸ ἡμέτερος, our, our own. ³⁹ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ⁴⁰ χρεία, ας, ἡ, need, necessity. ⁴¹ ἄκαρπος, unfruitful, barren.

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας¹ ἡμᾶς ἐν 15
πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹φιλέω, love, kiss.